

Byrådets sak

Vår ref. (saksnr.):
22/1858 - 15

Byrådets sak nr.:
11/23

Vedtaksdato:
21.04.2023

Høring - Prioriteringer under ny økodesignforordning i EU

Saksfremstilling:

Miljødirektoratet har sendt ut høring til prioriteringer under ny økodesignforordning i EU, se <https://www.miljodirektoratet.no/hoeringer/2023/februar-2023/prioriteringer-under-ny-okodesignforordning-i-eu/>. Høringsfrist er 24. april 2023.

Europakommisjonen la i mars 2022 fram et forslag til en ny forordning om økodesign for bærekraftige produkter (økodesignforordningen). Forslaget behandles nå i Rådet og Europaparlamentet og det er ventet vedtak om endelig regelverk senest våren 2024.

Miljøforvaltningen har hovedansvar for økodesignforordningen, som vil erstatte dagens økodesigndirektiv som OED/NVE har hovedansvar for.

Økodesignforordningen er et overordnet rammeverk og det vil komme underliggende rettsakter med detaljerte krav til økodesign. Europakommisjonen har lagt ut en høring om hvilke produkter og krav som skal prioriteres først i det videre arbeidet med slike underliggende rettsakter. Prioriteringer velges ut fra produktenes påvirkning på miljø, bærekraft, sirkularitet og potensial for forbedring.

Miljødirektoratets formål med denne nasjonale høringen er både å informere om arbeidet med prioriteringene under den kommende økodesignforordningen, og å få et bedre grunnlag for å vurdere konsekvenser av prioriteringene. Det bes spesielt om innspill om eventuelle viktige norske interesser knyttet til prioriteringene, og om eventuelle særlige problemstillinger/erfaringer av rettslig eller faglig karakter.

Forslag til høringsinnspill er utarbeidet av REG i samarbeid med Klimaetaten. Innspillet er i tråd med tidligere innspill sendt til MOS i brev av 11. mai 2022 angående ny økodesignforordning og brev av 16. februar 2023 angående ny emballasjeforordning i EU.

Vedtakskompetanse:

Bystyret delegerte 30.05.2001 sak 218 punkt 1, til byrådet å avgi høringsuttalelser på kommunens vegne. Byrådet videredelegerte 03.07.2001 sak 1360, til byrådene å avgi saker som

ikke er av prinsipiell betydning. Prioriteringer under ny økodesignforordning i EU berører Oslo kommune indirekte ved å støtte opp under kommunens klimastrategi og forbruksstrategi, samt i arbeidet med avfall og sirkulær økonomi. Byrådsavdelingens vurdering er at høringsuttalelsen ikke anses som prinsipiell, og kan avgis av miljø- og samferdselsbyråden som har ansvaret for arbeidet innen forbruk, klima, avfall og arbeidet med sirkulær økonomi.

Byråden for miljø og samferdsel anses derfor som kompetent myndighet til å avgi denne høringsuttalelsen.

Vedtak:

Oslo kommune støtter utvidelsen av virkeområdet for økodesignforordningen. Strengere krav til sirkulær økonomi for produkter og design for materialgjenvinning vil være viktige bidrag for å redusere det materielle forbruket og bidra til at Oslo kommune kan nå sitt mål om 65 prosent gjenvinning av avfall innen 2030.

Økt levetid (holdbarhet), mulighet for materialgjenvinning og bruk av materialgjenvunnet materiale er etter vår mening fornuftige og riktige kriterier å arbeide mot.

Det er viktig å søke en lengst mulig levetid for alle produkter. Muligheter for reparasjon og gjenbruk er derfor viktig. Ved materialgjenvinning er det essensielt å sørge for utfasing av giftige komponenter fra kretsløpet og det må sørges for prosesser som tar hånd om dette.

Produktutforming må i framtida ivareta mulighet for materialgjenvinning. Produsentansvarsordninger blir et viktig virkemiddel for å oppnå dette. Krav til merking for riktig sortering er en viktig faktor for økt materialgjenvinning. God sortering, og spesielt utsortering av mat og andre organiske avfallstyper som kan forringe kvaliteten, er viktig for god kvalitet på materialer som skal gjenvinnes.

Ved prioritering av produkter bør det vektles både mengde, miljøkonsekvens og tilgjengelig teknologi, slik at en sikrer størst mulig total miljøgevinst. Gevinsten i utslipp og ressursbruk med dagens teknologi ved resirkulering, sammenliknet med bruk av nye råvarer, bør avgjøre hvilke materialer som prioriteres høyest ved materialgjenvinning. Eksempel på slike materialer er sjeldne metaller.

Oslo har satt mål om å redusere utslipp av klimagasser i kommunen med 95 prosent innen 2030, sammenliknet med 2009. Kommunen stiller klimakrav i alle anskaffelser der dette er relevant. Kommunen bruker en kombinasjon av minstekrav og tildelingskriterier for å redusere miljøbelastning knyttet til eget forbruk. Følgende produkt- og tjenestekategorier er høyt prioritert ved utvikling av virkemidler på etterspørselssiden:

- Bygg- og anleggsvirksomhet, inkludert byggematerialer
- Transport
- Mat
- Møbler
- Tekstil
- IKT-utstyr

Rask utvikling og implementering av økodesignregelverk i EU er avgjørende for at offentlige myndigheter og innkjøpere kan styrke virkemiddelbruken på etterspørselssiden. Oslo skal kutte utslippene fra materialer i kommunens nye og rehabiliterte bygg med 30 prosent.

For å nå det nye materialmålet vil kommunen:

1. rehabilitere mer og rive mindre. Det klart mest klimavennlige er å bruke byggene vi har fra før
2. øke bruken av gjenbruksmaterialer når vi bygger
3. øke bruken av lavutslippsmaterialer, slik som trevirke, lavkarbonbetong og lavkarbonstål

Dokumentasjon i form av miljøproduktdeklarasjoner (EPDer) spiller en avgjørende rolle når kommunen stiller klimakrav til materialer i offentlige innkjøp. Oslo bruker innkjøpsmakten til å stimulere til innovasjon og omstilling. I dag er mangel på pålitelige data om produkters miljøpåvirkning en stor barriere. Dette vil styrkes ved ny økodesignforordning.

FNs klimapanel viser at byene står for om lag 70 prosent av de globale klimagassutslippene, om forbruksbasert utslippsregnskap legges til grunn. Den største klimapåvirkningen skyldes indirekte utslipp fra produksjon av varer og tjenester som brukes av byenes befolkning og bedrifter. Gjennom målrettet innsats for mer klimavennlig forbruk kan byene bidra til å fremme overgangen til lavutslippssamfunnet. I dag er det krevende å utløse dette potensialet. Det haster å få et rammeverk for å dokumentere klimagassutslipp fra ulike produkter og tjenester på plass, sammen med gode praktiske verktøy for å sammenlikne klimapåvirkning fra ulike varer og tjenester. I de nordiske landene har det vært etterspurt EPD fra offentlige og private byggherrer i mer enn et tiår. Dermed tilbys nå EPD for de aller fleste byggevarer og komponenter og både byggherre og entreprenør har dermed et grunnlag for å sammenlikne tilbud fra ulike leverandører.

Sirin Hellvin Stav
byråd